

Ziya Ulusoy: Soykırım yıl dönümünde Hınçak üzerine

Posted on 27/04/2020

Paramaz ve yoldaşları geçmiş devrimci ve sosyalist tarihimizdir. Sosyal şoven etkiyle bu bilinç yoksunluğu kabul edilemez hataydı. Proleter enternasyonalist siyaseti bugün geliştirmek ve yarını bu tarzda inşa etmek için geçmiş devrimci tarihe, Paramaz ve yoldaşların idam sehpasında sosyalizmi yücelttikleri kararlılıkla sahip çıkmak, yol gösterici ilke olmalıdır.

Bugün 24 Nisan Ermeni halkımızın soykırımı uğratılmasının 105. yıl dönümü. Aynı yıl Süryani halkımız da soykırımı uğratıldı. Êzîdî halkımız sürüldü ve öldürüldü.

Korona salgını günlerinde dünya çapında her ulus ve inançtan yüz binler yaşamını yitirince yüreğimiz nasıl burkuluyorsa, soykırımı halklarımızın bir buçuk milyondan fazlasının canının vahşetle yok edilmesini aynı duyarlılıkla hissedelim.

Soykırımcı Abdülhamit ve İttihatçı paşaların güncelde mirasçısı Erdoğan ve tetikçilerinin, içerde ve Rojava'da Kürt halkımıza soykırımcı kirli savaşına, işgal ve ilhaklarına, savaşı tırmandırmasına karşı mücadele edelim.

Dahası, son günlerde savaş uçaklarıyla Mexmûr'u bombalayarak, KDP yönetimini de işbirliğine koşarak, Kandil'e abluka ve bombardıman peşinde koşan Erdoğan faşizminin planına karşı mücadele edelim. Sosyalist Hınçak Partisinin idam edilen liderlerinin değerli anısı, bugün Kürt Özgürlük Hareketi'nin faşist sömürgecilik tarafından imha planına karşı her komünist ve devrimcinin mücadele etmesini gerektirir.

Heĝapoxagan Hinçakyan Gusagtsutyun-Devrimci Sesleniş Partisi, 1887’de Cenevre’de Kafkas kökenli devrimci Ermeni öğrenciler tarafından kuruldu.

Ermeni ulusal demokratik hareketinde devrimci kopuşu temsil etti. Rus Marksisti Plehanov’un fikirlerini benimsedi. Zamanın 2. Enternasyonal partilerinin yaptığı gibi Sosyal Demokrat Hinçakyan adını aldı.

1888 programında sosyalizmi amaçlıyordu:

“Hinçak grubu sosyalisttir. Ülküsü ve uzun erimli amacı, Ermeni halkının ve ülkesinin yararına sosyalist örgütlenmeyi gerçekleştirmektir.”

Asgari programıyla, Ermenistan’ın demokrasi temelinde bağımsızlığını amaç edindi:

“Halkı yoksulluğundan kurtarmak, doğru yola çıkarmak ve sonal amaç olan sosyalist örgütlenmeyi gerçekleştirmesine olanak sağlamak için, Türkiye Ermenistanı’nda her şeyden önce, kısa erimli amaçlar olarak, geniş tabanlı bir demokrasinin kurulması, siyasal özgürlüğün ve ulusal bağımsızlığın olması zorunludur.” (akt. Osmanlı İmparatorluğu’nda Sosyalizm ve Milliyetçilik içinde, Anahide Ter Minassian)

1910’da programını yeniledi.

Azami amacını bu kez Osmanlı egemenliğindeki bütün halkları kapsayacak biçimde sosyalist örgütlenmeyi geliştirme olarak kapsamlılaştırdı.

Asgari programını işçiler ve köylülerin, halk sınıflarının ayrıntılı taleplerini kapsayacak biçimde genişletti. Ermenilerle diğer halkların anadilde eğitimiyle bölgesel özyönetim taleplerini formüle etti. Düyun-i Umumiye’nin ve idamın kaldırılmasını ekledi. Radikal tarım reformu ve ayrıntılı işçi taleplerini ekledi.

SD Hınçak, Komünist Manifesto ve Marksist eserler çevirdi. 250 şubede örgütlendi.

1890 Kumkapı ve Abdülhamit'in soykırımını protesto eden 1895 Bab-ı Ali gösterilerini örgütledi. 1894 Sason ve 1895-96 Zeytun ayaklanmalarına katıldı.

Taşnaksutyun'dan farklı olarak İttihatçılarla ittifaka girmedi. Bu tavrı Marksizm'den etkilenmesi ile ulusal kurtuluştaki devrimci radikalliğinden geliyordu. Fakat 1912'de adem-i merkeziyetçi Hürriyet İtilaf Fırkası ile seçim ittifakına girmesi yine de uzlaşıcı bir eğilimin varlığının işareti.

SD Hınçak'ın liderleri devrimci ulusal kurtuluşçuluğu, Marksizm'den etkiyi sürdürdü.

İttihatçıların 1909 Tatil-i Eşgal kanunundan başlayarak despotik bir diktatörlüğü, emperyalist savaş kışkırtıcılığı ve soykırımcılığı karşısında Hınçak'ın merkezi, kitlesel desteği daralmasına rağmen, devrimci tavrını korudu.

Sınıfsal olarak Ermeni devrimci aydınları, kent küçük burjuvazisi, Ermeni yoksul ve küçük köylülerinin temsilcisi, bu sınıfların emekçi halkçı sosyalistiydi. İstanbul'daki gösterilere Ermeni işçileri de seferber etmeyi başarmıştı.

Gerek işçi sınıfının zayıflığı, gerekse ulusal sorunların yakıcı olduğu o dönemde, Marksizm'den güçlü etkilenmesine rağmen, Hınçak, emekçi halkçı sosyalistti, proleter sosyalistliği ağır basmıyordu. Devrimci ulusal kurtuluşçuluğu daha ön plandaydı.

İttihatçı paşalar Ermeni Soykırımını planlarken ilk saldırıyı SD Hınçak liderlerine yaptılar. 'Paşalara suikast hazırlığı' gerekçesiyle Hınçak'ın 20 devrimci liderini Paramaz (Madteos Sarkisyan) ve yoldaşları tutuklayıp, 15-16 Haziran 1915'te Beyazıt Meydanı'nda idam ettiler.

Paramaz ve yoldaşları geçmiş devrimci ve sosyalist tarihimizdir. Sosyal şoven etkiyle bu

bilinç yoksunluğu kabul edilemez hataydı.

Fakat esasen proleter enternasyonalist siyaseti bugün geliştirmek ve yarını bu tarzda inşa etmek için geçmiş devrimci tarihe, Paramaz ve yoldaşların idam sehpasında sosyalizmi yücelttikleri kararlılıkla sahip çıkmak, yol gösterici ilke olmalıdır.

Kaynak: avrupaforum1.org